

הלכות שבת סימן שסב

באר הגולה ריז

כ מהא דפסיח
קשויות ונגלו
בשבת קיא ובפרוש
התוספות ל ערבין
צ ירכב מ שם
במקרא נ שם ובפרוש
רש"י ס משנה שם
טו ע משנה שם יז
ובתקנים פ משנה
שם ובתקן קמא

הזורק מרשות הרבים לתוכה (יט) אָבֵל לֹא לְהִתִּיר לְטַלְטֵל בְּתוֹכָהּ. פְּהִינִי מִלֵּי (כ) שְׁלֵא הִיָּה שָׁם מְחִיצָה תְּחִלָּה, אָבֵל הִיָּתָה שָׁם (כא) וְהִסִּירָה וְחִזְקָה וְנַעֲשִׂיתָ, אֶפְלוּ בְּמִזְדִּי, הִיָּרָה לְהַתְּרָה הִרְאִישׁוֹן, (כב) כְּגוֹן שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה (כג) שֶׁהִקִּיפוּ בְּמַחְצְלָאוֹת סְבִיבוֹתֵיהֶם בְּרִשׁוֹת־הַרְבִּיּוֹם וְהִבְדִּילוּ גַם בִּינֵיהֶם בְּמַחְצְלָאוֹת (כד) וְעָרְבוּ יַחַד, מִתְרִים לְטַלְטֵל מִזֶּה לָּזֶה; (כה) נִגְלְלוּ הַמַּחְצְלָאוֹת, נֶאֱסְרוּ, הִזְרוּ וְנִתְפָּרְסוּ, (כו) אֶפְלוּ בְּמִזְדִּי, הִזְרוּ לְהִתְרֵן הִרְאִישׁוֹן: ד' לְפִינֵיהּ, מִתֵּר לְטַלְטֵל בְּכֹלָה אֶפְלוּ הִיא יוֹתֵר מִבֵּית־סַאֲתִים, דְּחֻשְׁבִּיהָ מִקְּפַת לְדִירָה (כז) וְעִיָּן לְקַמֵּן סִימֵן שֶׁסוּ וְסוֹף סִימֵן שֶׁפֶב. כְּפֶאֱרָה לְדוֹר תַּחְתִּיָּה, הִנִּי רִשׁוֹת־הִתְחִיד (כח) אֶף עֲלֵיהּ; כְּפֶאֱרָה לְזַפְתָּהּ, (צ) יֵאֵין מִטַּלְטְלִין בָּהּ (כט) אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמוֹת אִם הִיא יוֹתֵר מִסַּאֲתִים: ה' כְּפֶל עוֹשִׂים מְחִיצָה: (ל) בְּכֵלִים וּבְאַפְסוֹת, בֵּין עֶרֶב לְכַד (לא) כְּגוֹן שֶׁל חֲבָלִים, אוֹ שֶׁל שְׂתֵי לְכַד כְּגוֹן קָנִים נְעוּצִים בְּאַרְצֵן, וּמִתְרִים (לב) *עַד סַאֲתִים (לג) אֶפְלוּ לְיַחֲדִי בִּישׁוּב, (לד) וּבְלֶבֶד שְׁלֵא יֵהָא בֵּין חֲבֵל לְחֶבְרוּ (לה) וּבֵין קֶנֶה לְחֶבְרוּ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, וְאֶפְלוּ בְּכַעֲלֵי־חַיִּים,

באר היטב

אפלו לא נטע האינן לקח, אם רב הדופן מן הקש הוי מקף לדירה, מ"א: (3) אין מטלטלין. ואף תחמיה אין מטלטלין, שבטל מחיצותיה מתורת ביר"ט כלל. כיון דטעמא דמזיד משום קנשא ולא קניסין בשבת בשביל שעבר ביר"ט, ומכ"ש להפוסקים ע"ח ביר"ט: ועינן בסימן שסג סי"ד, ונאפלו למג"א שם שרי באן, ע"ש:

שערי תשובה

נתקלקל הלחי ביר"ט שני אסור למקו ע"י אמירה לעוברי-כוכבים, ואם שגג המורה וצפה לתקנו מפר הטלטול אפלו בשבת שלאחריו. ואפלו אם נעשה התקן ביר"ט במזיד שביד שאסור ואעפ"כ צשאו, מקני, אפלו להפוסקים דאין ערובי-תצרות ביר"ט ולא הועילה ביר"ט כלל. כיון דטעמא דמזיד משום קנשא ולא קניסין בשבת בשביל שעבר ביר"ט, ומכ"ש להפוסקים ע"ח ביר"ט: ועינן בסימן שסג סי"ד, ונאפלו למג"א שם שרי באן, ע"ש:

משנה ברורה

שהנה שגגת מלאכה⁽⁸⁾. ואם צנה ראוהו לשמעון לעשות מחיצה כדי לטלטל בה, או שידע ששמעון עושה בשבילו והנה ניחא לה שתעשה כדי שיכל לטלטל בה, (י) משמע מלשון הרמב"ם דשוב אסור לראוהו (יב) לטלטל בה אף ששמעון עשאה בשגגה, לדירה נחשב במזיד: (יט) אָבֵל לֹא לְהִתִּיר וכו'. משום קנס, ואסור (יג) גם לזל אדם לטלטל על-ידי זו המחיצה באותו שבת: (כ) שְׁלֵא הִיָּתָה שָׁם וכו'. והוא הידן ששניהם ונסתרה קדם שבת נ"מ"א ותו"ש: (כא) וְהִסִּירָה, לרבותא נקט, וכל-שכן כשהוסרה ממילא: (כב) כְּגוֹן שְׁנַיִם וכו'. הנה יכול לצייר בפשטות, באיש אחד שהנה לו מחיצה גמורה שעל-ידה הנה המקום רשות-היחיד, והסירה בשבת ותורה) ונעשאה, אלא בא לאשמועינן בשנים ושלשה אנשים (יג) דאפלו הערוב שביניהן לא נחבטל, ומתירין לטלטל מזה לזה כשתורה ונפרסו המחצלאות: (כג) שֶׁהִקִּיפוּ בְּמַחְצְלָאוֹת. רוצה לומר בחל, ותקנו אותם באפן שלא ינידו הרוח, כ"ל בסעף א, (יד) וְעַל־יְדִירָה נַעֲשִׂיתָ שָׁם רִשׁוֹת־הִתְחִיד: (כד) וְעָרְבוּ יַחַד. דאף שהמחצלת מפסיק ביניהם, אפלו הכי בינן שזכולין להשתמש זה עם זה דרך המחצלת, דינו כאילו יש פתח או חלון ביניהם, שהרשות בידין לערב יחד ור"א"ש: (כה) נִגְלְלוּ הַמַּחְצְלָאוֹת. שסביבותיהן, ונחבטלו המחצלות: (כו) אֶפְלוּ בְּמִזְדִּי וכו'. ודעת (טו) רב הפוסקים, דבמחיצה שנעשה על-ידה בשבת רשות-היחיד לא אמרין דתורה להטרו הראשון שנעשה במזיד, רק אם בלאו הכי הנה אותו המקום רשות-היחיד, שהנה מקף מחיצות ועשה מחיצה באמצע שעל-ידה נתחלקו הדיורין, וערבו כל אחת בפני עצמה, וכשנפלה אותה מחיצה נאסרו לטלטל מפני שאסורין זה על זה⁽⁹⁾, או אם תור ונעשאה אפלו במזיד, אף דבכשיתו עבר על אסור-תורה, מכל מקום תור להטרו הראשון, בינן שבלאו הכי הוא גם-כן רשות-היחיד ואינה באה רק לחלק הדיורין: (יז) וגם בזה, דוקא כשכבר היתה שם המחיצה אלא שנפלה, אביל אם לא היתה שם מחיצה ונעשאה בשבת, אף שהוא רק לחלק דיורין, אסור: ד (כז) וְעִיָּן לְקַמֵּן סִימֵן שֶׁסוּ. סעף ב בהג"ה⁽¹¹⁾: (כח) אֶף עֲלֵיהּ, דאמרין גוד אסיק מחיצתא, ואפלו היא יותר מבית-סאתים גם-כן מתר לטלטל שם, דכיון דלמטה מקף לדירה, חשבינן כאילו למקצה גם-כן מקף לדירה⁽¹²⁾: (כט) אֲלֵא בְּאַרְבַּע אַמוֹת. וכוה שפפאה לזפתה בשל מחיצותיה מתורת דירה, ולכן אף תחמיה אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות ביון שהיא יותר מבית-סאתים, וכל-שכן למקצה: ה' (ל) בְּכֵלִים וּבְאַפְסוֹת. אף שהם עתידים לנטל אחר השבת: (לא) כְּגוֹן שֶׁל חֲבָלִים. המתוחים על יתדות התקיעות בארץ: (לב) עַד סַאֲתִים. ולא יותר, אפלו אם הקיף לדור ולהשתמש שם, ביון שהיא מחיצה גרושה, שתי בלא ערב וערב בלא שתי. ועינן לעיל סימן שס בבאר הלכה: (לג) אֶפְלוּ לְיַחֲדִי בִּישׁוּב. רוצה לומר, אף שבישוב יכול להשיג ממה לעשות מחיצה טובה, אפלו הכי מקלינן בה עד בית-סאתים, וכל-שכן כשהוא בקנעה: (לד) וּבְלֶבֶד שְׁלֵא יֵהָא בֵּין חֲבֵל וכו'. ולפי זה יכול לעשות מחיצה של עשרה טפחים בארבעה חבלים, ואם בשלשה חבלים מחזיק עבין יותר מטפח, יכול לעשות מחיצה על-ידי שלשה חבלים, כגון שמיני חבל המתוחן בפחות משלשה סומף לארץ וכן מפני לחבל השני וכן מפני להשלישי, ובצרוף עבין יתנה עשרה טפחים [ש"ס]: (לה) וּבֵין

שער הציור

(י) כן באר החמ"ד משה לדברי הרמב"ם, וישב בזה את דבריו ממה שהקשה עליו הרשב"א, ואפשר שפיון שהמחצה היה מזיד גם הרשב"א מודה: (יא) רמב"ם: (יב) כן משמע מפר"מגדים ופשוט. ועינן בפר"מגדים שמתפק אם גם לנעושה המחיצה מתר לשבת הבאה, או לדירה אסור לעולם, וכנ"ל בסימן שיח, עין שם: אכן לדעת הגר"א שם דפסק בהתוספות, בנדאי גם לו מתר לשבת הבאה: (יג) פר"מגדים: (יד) כן פרוש הש"י ומלבושי"ם טוב ומאמר-מקדכי ותמר משה ועוד אחרונים את דברי הטור ושלחן ערוך כפשוטו דהוא אזיל בשיטת הר"ן בשם רבנו תם, ודלא כפי"ח דרצה להסיע דבריהם לשיטת הרא"ש והגיה בטור שצריך לומר "שהקניפו וכו' רשות-היחיד". אכן כל זה לענין פרוש דברי הטור ושלחן ערוך, אבל לדינא כבר כתבתי בפנים את הסקמת אחרונים בזה. והגר"א פרש דהטור נקט לפני הפרושים לחמ"ד, וכמו שנכתב לקמה לדינא: (טו) כן הוא לפי פרוש דברי המפרשים הנ"ל את דברי הטור ושלחן ערוך, דאלו נפסק רק המחצלת שביניהם לא היו אסורים לטלטל מזה לזה בין שערבו יחד: (טז) וש"י ותוספות ור"א"ש, וכן גם כן משמעות הר"ף והרמב"ם, כמו שפכת בבית-יוסף, ודעת הר"ן בשם רבנו תם, שמפני נובע דברי השלחן ערוך, ויחידא בזה, וכן הסימיו לדינא בזה הבי"ח ונתחלת צבי ומלבושי"ם טוב ואלה רב ותמר משה, ודלא כמגן אבריהם שהעלה דגם הרא"ש מודה להר"ן להקל, וגם בנהרש"לום ובית-מאיר הקשו על פרוש המגן אבריהם בדעת הרא"ש, וגם מבאר הגר"א משמע להחמיר בזה: (פ) הגר"א בבאורו על הטור, דכעין פרתי דוקא: אחר, שלא יתנה נעשה מחיצה גמורה, וגם המחיצה שהיא רק לחלק דיורין אינו מתר רק כשכבר היתה מחיצה אלא שנפלה, בזה אמרין דתור להטרו הראשון [וכן משמע גם-כן מהפר"מגדים], וכתב דהטור נקט בפתי השטות להחמיר. ובקמ"ת ברשב"א והמאירי משמע דגם שיטת התוספות ור"א"ש עצמו גם-כן לא אירי אלא באפן זה שהנה כבר מחיצה ומשום דתור להטרו הראשון:

הלכות שבת סימן שסב

(לו) ובלבד שיהיו (ג) כפותים, * ואפלו באנשים שעומדים זה אצל זה (לו) בפחות משלשה, ואפלו קשה מהלכים, (לח) השוכים מחיצה וביניהם רשות היחיד; (לט) והוא שלא ידעו שהעמוד לשם מחיצה ואפלו האחד מהם יודע אסור; ואפלו אם לא הודיעם שעושה מחיצות עתה, * אם קרוב הדבר שידעו, כגון שעשה מהם מחיצה פעם אחת, (מ) לא יעשה מהם (מא) מחיצה (ד) עוד: ו' אם באו מתחלה שלא לדעת, אף-על-פי שאחר-כך הרגישו, אין לחש: ז' יש מי שאומר (מב) שלא יעמיד אותם אדם שהוא רוצה להשתמש במחיצה זו, (מג) אלא יעמיד אותם אחר שלא לדעתו: הגה ואין לעשות מחיצה של בני-אדם רק בשעת הצורך ובשעת הדחק, ואם שכח דבר אחד ברשות-הנבים, יותר צריך (מד) להוליד שם תינוקות שביאו הדבר בלא מחיצה מלעשות מחיצה של בני-אדם ושביאנו גדול (כ"י) בשם שבוליהלקט וסמ"ג וס"ה: ח' * פרוץ (מה) מרבה על העומד

צ רמב"ם פסק טו, וקוב הוב המעיר שהוא מסובך וטובה, ונחמיו לעיל בסעיף א ק ערוכי מ"ג בעבדא ודוק ר מן משמע שכן נהג הרא"ש בחפשוהו פ"ל כ ש תוב רבי יונתן בשם ר' אבהו דאמרי בשם ר' אבהו דאמרי חיים בשם הרשב"א א התוספות שם בעבדא ודמיה ב הריטב"א ג הרמב"ם פסק טו ספקא דכי נגאט שם ד משנה שם ט"ו

באר היטב

דינה, ב"ח: (א) כפותים. שלא תכרח: (ז) עוד. ואם אדם אחר רשאי לעשות מהם מחיצה הוי ספק, ב"י:

משנה ברורה

קנה לחברו וכו'. ולא אמרינן כזה שפרוץ מרבה על העומד, דלכבוד פסתום דמנא: (לו) ובלבד שיהיו כפותים. הינו, שהוא כופתה מעבוד יום ומניה¹⁴⁸, ואז מתר לטלטל על-ידיה בשבת. והשעם בדענין כפיתה: אחר, (יט) שלא יכרחו; וגם, דאי לא הכי (יט) וזהו הפסק בין חלל שבין רגלי הבהמה להארץ, אבל קשהיא כפיתה, שוכבת בגופה על הקרקע, ומרי שיש עשרה טפחים בגבה אף קשהיא שוכבת: (לו) בפחות משלשה. עין בבאור הלכה: (לח) השוכים מחיצה וביניהם רשות היחיד. וכגון שהיו מקפים מארבעה רוחות, (כ) ומחיצה גמורה היא ומועלת אפלו ברשות-הנבים, ועין לקמן סעיף ז בהג"ה, והוא הדין דמחיצה כזו (כא) הוי הפסק לענין לדבר דברייתורה נגד מקום שאינו נקי [אחרונים]: (לט) והוא שלא ידעו וכו'. אף דבמחיצה כזו (כב) אין בה משום בנן בשבת, מפל מקום אסור כשידעו, כדי שלא יבואו לזלזל באסור שבת¹⁴⁹; ואפלו בדיעבד אסור, (כג) ודינו כמחיצה הנעשית במזיד, בסעיף ג: (מ) לא יעשה מהם. ואם אדם אחר

באור הלכה

מחיצה: * ואפלו באנשים וכו' בפחות משלשה. הקשה הב"ח, הא סתם אדם נחבו אמה, ואם-כן אפלו יש ביניהם הרבה יותר משלשה טפחים גם-כן יהיה שרי משום העומד מרבה על הפרוץ? ותירץ המגן-אברהם, דליכף בעינן שיהיה פחות משלשה, משום רגליו דהם קנים דעלמא ומסתמא אין הרגלים דאבותים זה בזה, ובפרט כשהם מהלכים דיש בין רגל לרגל כשעור חצי אמה, כדאימת בסימן שא, עין שם. ובתוספת-שבת פ"ב דהר"ן עם המגן אברהם כשהוא מהלך אבל לא כשהוא עומד, עין שם. ולעניות דעתי קשה: אפלו אם הוא מהלך, הלא השעור שלשה טפחים שיש ביניהם הוא רק בסוף הרגל ולא למעלה מזה, דהא הרוח שביניהם מתקצר והולך למעלה, ואם-כן אף משלשה יש חלל בין רגל לרגל שלשה טפחים, הלא כשעמוד קצת למעלה מזה בתוך שלשה טפחים בגבה לא יהיה שלשה טפחים חלל רחב בין רגל לרגל ונימא לבור¹⁴⁸: וצריך עיון: * פרוץ מרבה על העומד. אבל עומד מרבה או פרוץ בעומד, מותר, ובדלקמה, ואין נפקא-מנע בין אם היה החלל עשית המחיצה באופן זה או שנתחלקל אחר-כך. ודע, דכל האסור דפרוץ מרבה על העומד הוא בהשלש מחיצות, דברפן רביעית נתקאר לקמן בסימן שסג סעיף א, בין בחצר ובין במבוי, דאף פרוץ בלו ורק שעשה תקן

רשאי לעשות מהם מחיצה, הוי ספק, דשפא ירגישו כזה [מגן אברהם בשם הבית-יוסף], ובאלה רבה מקל כזה: (מא) מחיצה עוד. ואפלו (מב) בשבת אחרת, דמאחר שקרוב שירגישו, הוי לה כמעצמן (כס) מתחלה לדעת. ולא דמי לטע"ו, דהתם מתחלה לא היה לו לחש שידעו. ואפלו בפעם הראשון, (ט) אם לא היה לה אנשים כדי צרכו והעמין במקום אחד ואחר-כך אמר להם שילכו והוא הולך ביניהם, אסור, שקרוב הדבר שירגישו, ומה דאמרין דהם כשהם מהלכים מותר, הוא (כז) כשמהלכין מעצמן, (כח) או שיש סיעה גדולה של אנשים שהולכין ואין נכר מה שהוא הולך ביניהם: ז' (מב) שלא יעמיד אותם וכו'. שישם שצריך שלא ידעו האנשים שמעמידים אותם למחיצה, כך צריך שלא ידע האיש שמעמידים בשביל¹⁴⁹ בשעה שמעמידים אותם, אבל לאחר שכבר העמדו, לכלי עלמא לא אכפת כלל בזה שידעו, וכדלעיל בסעיף ו: (מג) אלא יעמיד אותם אחר. והרשב"א חולק על זה, ודעתו שבם הוא בעצמו מותר להעמידם, ואין קפידא רק על האנשים בעצמן שעומדין למחיצה שלא ידעו שהעמוד לזה. ועין באלה רבה שכתב שכן הוא גם-כן משמעות שארי פוסקים, וכן עקר: (מד) להוליד שם תינוקות. והוא שאין התינוק יודע שחפץ זה הוא של אביו, ולהנאת עצמו הוא מתכונן בהבאתו אותו, שסבור שמצא חפץ ברשות-הנבים, אבל אם יודע שחפץ זה הוא של אביו, הרי הוא מתכונן מן הסתם בהבאתו בשביל אביו, וצריך כל אדם לחמות בתינוק זה שלא יביאנו, וכל-שכן שלא יוליכנו שמה כדי שביאנו, והוא הדין אם החפץ הוא של אדם אחר והתינוק יודעו ומסירו וביאנו אליו. וכל זה באביו מצוה לחנכו ולגדלו בו ולהפרישו כשיראוהו מחלה שבת אפלו להנאת עצמו, ואפלו באסור דברי סופרים, כמו שכתבו בסימן שגג, וכל-שכן שלא יוליכנו שמה כדי שביאנו אפלו אין חפץ שלו [אחרונים]: ח' (מה) מרבה. * אפלו שפתי מחיצות שלמות וגם הרפך שבה הלחי או הצורת-הפתח עשויה פרוץ] (כט) ובמחיצה השלישית הנה הפרוץ מרבה, נחשב אותה המחיצה כמאן דליתה¹⁵⁰ ואפלו כנגד העומד נחשב פרוץ, ונמצא שאין לו בסוף-הכל כי אם שלש מחיצות; אבל כשעומד מרבה, מותר¹⁵¹. (ל) ויש אומרים, שאפלו העומד אינו מרבה מצד אחד רק משני הצדדים, מצטרפים אהדי ומבטל

שער הצינן

(יט) מגן-אברהם: (יט) מגן-אברהם בסוף סעיף-קטן ט ומחצית-השקל שם, עין שם. ולכאורה לפי זה אין צורך שוב לתרוצו של המגן-אברהם בסעיף-קטן ח, דהכא מריי שעומדת במקום פרוץ, עין שם: (כ) רש"י ב"ק מג עמוד ב ורשב"א, הובא בבית-יוסף, וישם בגמרא מרי בעבדא ודכא כד הוי אחי מפרקה והוי מהלכין אחריו סיעה גדולה של בני-אדם, ואכא למימר שדוקא בכהאי גוונא שלא שכיח שיתפרדו, אבל באנשים מוצטים מסתבא שאין לסמך על זה, דלמא יתפרדו בתוך כך עד שיהיה ביניהם פרוץ מרבה על העומד אחר דבעינן שלא ידעו שהעמוד לשם מחיצה. ואמנם כבר פתב בשלחן-ערוך גופא בסעיף ז בהג"ה שאין לסמך על זה אלא מרחק, ומסתפקנא אם ברשות-הנבים יש לסמך אפלו מרחק כשהם אנשים מונעים: (כא) ופשוט דבזה מועיל אפלו ידעו שהעמידם לשם מחיצה¹⁴: (כב) ט"ו ואליה רבה בשם הרשב"א: (כג) כן משמע מפה אחרונים. ואם העמידם מערב-שבת, עין בפרי-מגדים שם עלת-שבת שמסתפק בזה, ונראה דבשעת הדחק יש להקל¹⁴⁶: (כד) גמרא: (כז) אגרא: (כח) כן נראה פשוט, דלא יסתר שני דברים אהדי¹⁴⁷. (כז) תוספת-שבת: (כט) ט"ו ומגן-אברהם לפי באור המחצית-השקל, וכן כתב הגר"ז: (צ) הגר"ז: (צא) תוספת-שבת: (צב) מוכח בקמח מקומות במקנא: (צג) כן מוכח מתוספות ט"ו עמוד ב בבדי המתחיל אי, משמע דסבירא להו דדוקא היכא דיש סבא דאוינא דהאי גיסא ודהאי גיסא מבטל לה, אבל בלא הכי הוי עומד בכל גווי, * נסח דפוס ראשון: אפלו אם שלש מחיצות היו שלמות ובמחיצה הרביעית היה הפרוץ מרבה,

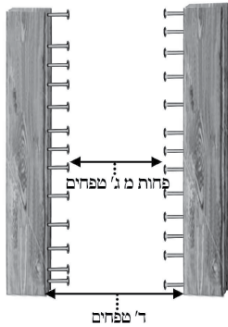
הלכות שפת סימן שם

ביאורים ומוספים

גם מדין 'עומד מרובה' בערב [שהיה מעל ג' טפחים אלו נחשב גודר על ידי דין 'לבוד', ונמצא העומד מרובה על הטפחים הפרוצים הסמוכים לקרקע]. ואף על פי שעומד מרובה בערב אינו מועיל כשהמחיצה גבוהה מהקרקע ג' טפחים, מפני שגדיים בוקעים שם ומבטלים את המחיצה [כמבואר במשנה'ב להלן ס"ק ג], מ"מ כשהפירצה אינה רחבה ג' על ג' טפחים מרובעים אין בקיעת גדיים, ויש להתיר על ידי 'עומד מרובה' בערב.

וכתב, שאילו היינו מפרשים שהיתר הטפחים התחתונים הוא מדין 'לבוד', יתכן שאינו מועיל, משום שזה נחשב לבוד ללבוד [דהיינו שהמקום שאין בין הרגלים חלל ג' טפחים נחשב למחיצה מדין 'לבוד', וגם משם ולמטה עד הקרקע אינו נחשב מחיצה אלא מדין 'לבוד']. ויש להסתפק אם הוא נחשב למחיצה. ונפקא מינה באופן שאין 'עומד מרובה' בערב, כגון שרצה לסתום פירצה שאורכה ד' טפחים על ידי שמיני קנה גבוה י' טפחים בשני צידי הפירצה, ונעוץ לאורך שני הקנים מסמרים שאורכם חצי טפח ומשהו סמוכים זה לזה בפחות מג' טפחים, שאז המקום שבין המסמרים לאורך הקנה נחשב סתום מדין 'לבוד', ועל ידי זה נמצא המקום

הפרוץ שבין המסמרים פחות מג' טפחים כזה , האם ניתן להחשיב פירצה זו כסתומה מדין 'לבוד', או שכיון שהמקום שכנגד בין המסמרים נותר רק על ידי 'לבוד', לא אומרים לבוד ללבוד, ואינה נחשבת סתומה.

[משנ"ב ס"ק לו]

הינו, שהיא כופתה מבעוד יום ומניחה⁽¹³⁾.

13 אבל בשבת אסור להניחה אפילו אם קורשה רק על ידי עניבה, משום שאסור לעשות מחיצה בשבת, כמבואר לקמן (סי' תרל ס"ק נד). ובשעה"צ שם (ס"ק נ) הסתפק האם הקשירה היא בתורת עצה בעלמא שלא תברח, ובדיעבד כל זמן שלא ברחו נחשבת היא למחיצה וקיים מצות סוכה, או שתקנת חכמים היא שיקשרנה כדי שלא יבוא לידי ביטול מצות סוכה, וכל שלא קשרה אינה נחשבת למחיצה. והביא ראייה מדברי הגר"א (כאן) שהיא תקנת חכמים, ולכן אם לא קשר אינה נחשבת למחיצה גם אם לא ברחו.

[שעה"צ ס"ק כא]

דבנה מועיל אפילו ידעו שהעמידם לשם מחיצה⁽¹⁴⁾.

14 אמנם רק בחול מותר להעמיד אנשים לשם מחיצה כזו, אבל בשבת ויום טוב כתב החיי אדם (כלל מח ס"ג) שאסור, וכן מבואר בשו"ע לקמן (סי' תרל ס"ב) שמתור להעמיד אדם כדופן לסוכה רק בחול ולא בשבת ויום טוב.

[משנ"ב ס"ק לוט]

מכל מקום אסור קשידעו, כדי שלא יבואו לזלזל באסור שבת⁽¹⁵⁾.

15 טעם נוסף כתב הלבוש (סי' תרל ס"ב), שאם ידע שהעמידוהו לשם מחיצה, הרי זה נחשב לדרך קביעות ומחיצה קבועה, ואסור לעשות כן ביום טוב. וכתב הביה"ל (שם ס"ב ד"ה ובלבד) שלשונו אינו מדוקדק, שהרי מוכח בגמרא (עירובין מד, א) שהוא רק אוהל עראי, אלא כוונתו שכיוון שכשיודע שעומד לשם מחיצה הוא מתנהג כדרך מחיצה קבועה, הרי זה כבנין ואסורוהו, אבל ודאי שאינו נדון אלא כאוהל עראי.

[שעה"צ ס"ק כג]

ונראה דבשעת הדחק יש להקל⁽¹⁶⁾.

16 ולבאורה באופן זה מועיל אפילו אם המחיצה ברשות הרבים היא על ידי אנשים מועטים, ומה שצידד לעיל (ס"ק ב) להחמיר בזה שמה יפרדו והיא הפרוץ מרובה על העומד, היינו כמו שכתב שם שחשש זה הוא משום שאינם יודעים שהעמידם לשם מחיצה, אבל כשהם יודעים מזה הריהם נוהרים שלא להתרחק זה מזה, ומותר.

יש ליעין, שכאן התיר השעה"צ בהעמידם מערב שבת רק בשעת הדחק, ואילו לקמן (סי' שסג ס"ק י) כתב שאם העמידם מבעוד יום מותר, ולא כתב שהוא רק בשעת הדחק.

[שעה"צ ס"ק כה]

כן נראה פשוט, דלא יסתור שני דברים אהדדי⁽¹⁷⁾.

17 ביאור דבריו, שבשעת ה כתב שאם קרוב שידעו [קודם שיגמרו] אסור, ואילו בסעיף ו כתב שאם הרגישו אחר שהעמידם [אף לפני שגמר לטלטל] אין לחוש לזה. וביאר, שבמקום שיש לחוש שידעו הרי הוא כמעמידים מתחילה לדעת ואסור, מה שאין כן במקום שאין לחוש שידעו, אינו נחשב כמעמיד מתחילה לדעת, ומותר אפילו ידעו מזה לאחר מכן.

[ביה"ל ד"ה ואפלו]

הלא קשנמוד קצת למעלה מזה בתוך שלשה טפחים בגובה לא יתקן שלשה טפחים תלך תחב בין רגל לרגל וניקא לבוד⁽¹⁸⁾.

18 דין זה שמקום המחיצה שתוך ג' טפחים לקרקע נחשב כגודר, כתב החו"א (א"ח סי' עו ס"ק ה) שאין זה רק מדין 'לבוד', אלא

[משנ"ב ס"ק מב]

צריך שלא ידע האיש שמעמידים בשבילו⁽¹⁹⁾.

19 מקור דין זה הוא מדברי הרמב"ם. והקשה המג"א שבגמרא (עירובין מד, א) מבואר שאדם יכול לעשות את חבירו דופן לסוכה, וכן פסקו הרמב"ם (פ"ד מהל' סוכה הט"ז) והשו"ע לקמן (סי' תרל ס"ב), ולא הצריכו אותו אדם שמעמידים בשבילו את המחיצה לא ידע מזה. וכבר העירו כן הלחם משנה והצפנת פענח על הרמב"ם (פט"ז מהל' שבת הכ"ג). ובשו"ת האלף לך שלמה (א"ח סי' קט) חילק בין סוכה שהיא דבר מצוה, לבין דבר הרשות, ע"ש.

[משנ"ב ס"ק מה]

נחשב אותה המחיצה כמאן דליתיה⁽²⁰⁾.

20 ולענין הגדון האם מצטרפים העומד או הפרוץ שבכל היקף המחיצות, דעת הערוך השלחן (סכ"ג ו-כט, וסי' שסג ס"ז) שהם מצטרפים בין לענין 'עומד מרובה' ובין לענין 'פרוץ מרובה', אלא שצריך על כל פנים שיהיה מקצת דופן בכל צד, שאם לא כן אין ברוח זו כלל מחיצה, וכן נראה דעת המרכבת המשנה (פט"ז מהל' שבת ה"ט). מאידך, דעת החו"א (א"ח סי' ע ס"ק ז, וסי' ע"ה ס"ק ג-ה) שאין מצטרפים עומד מרוח אחת לעומד שבחברתה, אלא דנים בכל רוח לעצמה את העומד שבה כנגד הפרוץ שבה. וכן משמע מהמשנה"ב שלא מצטרפים את העומד שבשתי הרוחות השלמות למחיצה שברוח השלישית, אלא צריך שיהיה העומד מרובה המשך בעמוד הבא